כיתות י'–י"ב | חינוך פיננסי | שיעור 2 מתוך 2 | 45 דק' | מתאים למלכתי ולממלכתי-דתי
ציר 3: שוק העבודה בעולם משתנה | נוצר בבינה מלאכותית

🧓 פנסיה מהעבודה הראשונה: מושגי יסוד

🎯 מטרות השיעור

- להסביר מה זו פנסיה ולמה חוסכים לה כבר מהעבודה הראשונה
- לחשב הפרשות לפנסיה לפי שיעורי פנסיית החובה: עובד 6%, מעסיק 6.5% ועוד 6% לפיצויים
- להבין את השפעת הזמן (ריבית דריבית) ואת השפעת דמי הניהול

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. מה, לדעתכם, זו פנסיה?
2. ממה, לדעתכם, יחיו אנשים כשיפסיקו לעבוד?
3. חשבו: כמה זה 6% מ-1,000 ₪?

למורה: 1. כסף שנחסך בזמן העבודה ומשולם כקצבה חודשית אחרי הפרישה. 2. מפנסיה, מחיסכון, מקצבת זקנה של הביטוח הלאומי. 3. 60 ₪. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

פנסיה
קצבה חודשית שמקבלים אחרי הפרישה מהעבודה, מכסף שנחסך לאורך שנות העבודה.

קרן פנסיה
גוף שמנהל את הכסף שנחסך לפנסיה ומשקיע אותו.

הפרשות
סכומים שעוברים כל חודש לקרן. לפי צו ההרחבה לפנסיה חובה: העובד 6% מהשכר, המעסיק 6.5% ועוד 6% לרכיב הפיצויים, סך הכול 18.5%.

ריבית דריבית
רווח על הרווח: הכסף שהרווחתם ממשיך להרוויח. ככל שמתחילים מוקדם יותר, הזמן עושה יותר עבודה.

דמי ניהול
תשלום שהקרן גובה על ניהול הכסף. הבדל קטן באחוזים הוא הרבה כסף לאורך שנים.

📖 הסבר למורה

פנסיה היא חיסכון לטווח הארוך מאוד. בני נוער חושבים שזה רחוק, אבל ההבדל בין מי שמתחיל לחסוך בגיל 20 למי שמתחיל בגיל 30 גדול, בגלל ריבית דריבית.

לפי צו ההרחבה לפנסיה חובה, השיעורים המינימליים הם: העובד 6% מהשכר, המעסיק 6.5% לתגמולים ועוד 6% לרכיב הפיצויים, ביחד 18.5% מהשכר. כלומר על כל 6 ₪ שהעובד מפריש, המעסיק מוסיף 12.50 ₪.

לפי משרד העבודה, החובה להפריש לפנסיה חלה על עובד מגיל 21 ועל עובדת מגיל 20. עובד חדש שלא היה מבוטח קודם זכאי להפרשות אחרי שישה חודשי עבודה; מי שכבר היה מבוטח זכאי מהיום הראשון (והמעסיק רשאי להפריש רטרואקטיבית אחרי שלושה חודשים). כלומר, בגיל התיכון החובה עוד לא חלה, אבל העבודה הראשונה אחרי הצבא או השירות כבר תכלול פנסיה, וכדאי להגיע אליה מבינים.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות).
2. פתיחה: שאלה לכיתה: "כמה שנים תעבדו בחיים? וכמה שנים תחיו אחרי הפרישה?"
3. הסבר: מה זו פנסיה, מי מפריש כמה, ריבית דריבית.
4. משימה בזוגות: מחשבים הפרשות לשכר דמיוני, ומשווים שני חוסכים: אחד מתחיל בגיל 20 ואחד בגיל 30.
5. דיון: למה המדינה מחייבת חיסכון לפנסיה?
6. מילוי דף העבודה.
7. כרטיס יציאה. מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה.

💡 הערות למורה

שיעורי ההפרשה (18.5% מ-1.1.2017: עובד 6%, מעסיק 6.5% ועוד 6% לפיצויים), גיל תחילת החובה (21 לעובד, 20 לעובדת) ותקופת ההמתנה (שישה חודשים למי שלא היה מבוטח) לקוחים מאתר משרד העבודה. תשואות ודמי ניהול בתרגילים דמיוניים. המידע כללי ואינו ייעוץ פנסיוני. מקורות רשמיים (נבדקו 9.11.2026): משרד העבודה: הזכות לביטוח פנסיוני · משרד העבודה: הפרשות לפיצויי פיטורים · משרד החינוך: מבנה תוכנית הלימודים (ציר 3, כיתה י': מושגי יסוד בפנסיה).

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. מהי פנסיה?

- מענק חד-פעמי בגיל 18
- קצבה חודשית אחרי הפרישה, מכסף שנחסך בשנות העבודה

הלוואה מהבנק | מס על השכר

2. לפי פנסיית החובה, כמה מפריש העובד מהשכר?

1% | 6% | 18.5% | 50%

3. למה כדאי להתחיל לחסוך מוקדם?

כי הכסף מרוויח רווח על הרווח לאורך יותר שנים | כי אחר כך אסור | כי אין דמי ניהול | אין סיבה

4. דמי ניהול נמוכים יותר אומרים:

יותר כסף נשאר בחיסכון שלכם | פחות כסף בחיסכון | אין שום הבדל | שהקרן לא חוקית

5. תלמידה בת 16 עובדת בחופש. האם המעסיק חייב להפריש לה לפנסיה לפי פנסיית החובה?

כן, מהיום הראשון | לא, החובה חלה על עובדת מגיל 20 (עובד מגיל 21) | רק אם היא מבקשת | רק בעבודה בחו"ל

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. מי מפריש כסף לפנסיה של עובד שכיר?
2. כתבו סיבה אחת להתחיל לחסוך לפנסיה מוקדם.

תשובות אפשריות: 1. העובד והמעסיק (וגם רכיב פיצויים מהמעסיק). 2. ריבית דריבית: הכסף מרוויח יותר שנים.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

מקורות רשמיים לבדיקה

- משרד העבודה: הזכות לביטוח פנסיוני
- משרד החינוך: ציר 3, שוק העבודה בעולם משתנה

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בתרגילים דמיוניים, אלא אם צוין מקור רשמי. כללים ושיעורים מתעדכנים: בודקים במקורות הרשמיים. השיעור נכתב בבינה מלאכותית ונבדק בחישוב; עדיין טיוטה לבדיקת מורה.

מחוון למורה

מחוון: פנסיה מהעבודה הראשונה: מושגי יסוד

🚪 **פתק כניסה:** 1. כסף שנחסך בזמן העבודה ומשולם כקצבה חודשית אחרי הפרישה. 2. מפנסיה, מחיסכון, מקצבת זקנה של הביטוח הלאומי. 3. 60 ₪. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. עובדת: 300 ₪. מעסיק: 325 ₪. פיצויים: 300 ₪. סך הכול 925 ₪ (18.5% מ-5,000).
2. 925 כפול 12 = 11,100 ₪.
3. ג. 6.5% ועוד 6% = 12.5% מהשכר, כלומר 12.50 ₪ על כל 6 ₪ של העובד.
4. אבי: בערך 6,318 ₪ (1,000 כפול 1.04 בחזקת 47). תמר: בערך 4,268 ₪ (1,000 כפול 1.04 בחזקת 37). אותו סכום, 10 שנים יותר, כמעט פי 1.5.
5. למשל: כדי שלאנשים יהיה ממה לחיות אחרי הפרישה, ולא יסמכו רק על קצבה מהמדינה; אנשים נוטים לדחות חיסכון לטווח רחוק.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. א׳: 500 ₪. ב׳: 200 ₪. הפרש 300 ₪ בשנה, ועל פני שנים רבות ההפרש גדל עוד.
7. הוא: 4,000 כפול 0.06 = 240 ₪. סך הכול: 4,000 כפול 0.185 = 740 ₪.
8. לפי משרד העבודה: עובד מגיל 21, עובדת מגיל 20. עובד חדש שלא היה מבוטח: אחרי שישה חודשי עבודה (מי שכבר היה מבוטח: מהיום הראשון).

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. העובד והמעסיק (וגם רכיב פיצויים מהמעסיק). 2. ריבית דריבית: הכסף מרוויח יותר שנים.